

Az RMDSZ hiányos anyanyelvhasználata

A meglévő törvényi kereteket sem használja ki a kétnyelvűség terén az erdélyi magyarság

Az RMDSZ hidegzuhanyként értékelte a közigazgatási törvénymódosítás leszavazását a parlamentben. A Marosvásárhelyen székelő és a nyelvi jogokért harcoló Civil Elkötelezettség Mozgalom (CEMO) viszont úgy látja, a szövetség a létező jogszabályok nyújtotta lehetőségeket sem használja ki.

Az RMDSZ által kezdeményezett közigazgatási törvénymódosítás képviselőházi leszavazása során ismét bizonyossá vált, hogy Romániában, a kisebbségi és nyelvi jogok érvényesítését nem mindig célszerű kizárólag politikai eszközökkel kivitelezni. A kisebbségi érdekvédelem terén számos más, talán sokkal hatékonyabb jogkiterjesztési módszer és technika létezik. Nem beszélve arról, hogy kisebbségi és nyelvi jogok terén fontosak az előzetes politikai egyeztetések, a pontos időzítés és a megfelelő előkészítés – áll a Civil Elkötelezettség Mozgalom (CEMO) szerkesztőségünkbe eljuttatott elemzésében, amely a törvénymódosítási eljárás körülményeit elemzi.

16 évvel a Közigazgatási törvény megszületése óta, számos alkalommal lehetett volna törvénymódosításokat javasolni, és sikeresebben kivitelezni, mint a mostani felfokozott időszakban. A centenáriumi közeledtével a borítékolható volt a kudarc. A 2016 decemberében megkötött PSD/ALDE-RMDSZ együttműködési megállapodásban az állt, hogy „a felek vállalják a nemzeti kisebbségek közigazgatási anyanyelvhasználatára, oktatására és jelképhasználatára vonatkozó törvényes előírások és a nemzetközi egyezményekből fakadó kötelezettségek betartásának biztosítását”. A CEMO véleménye szerint az RMDSZ törvénymódosító javaslatának leszavazása nem jelenti azt, hogy a „magyarokat szájba verték” (Kelemen Hunor) és azzal sem értenek egyet, hogy a román többség utasította vissza a magyarokkal való párbeszédet, csupán annyi történt, hogy a kormánypártok nem tartották be az együttműködési megállapodást.

A CEMO törvénymódosító javaslatai

A Civil Elkötelezettség Mozgalom (CEMO) munkatársai a nyár

elején áttekintették az RMDSZ törvénymódosító javaslatait, ezzel egyidőben – erdélyi civil jogvédőkkel, politológusokkal közösen – a törvénymódosítás projekt közvitára bocsátásának időszakában megfogalmazták és elküldték a saját törvénymódosítási javaslataikat. „Véleményünk szerint a törvénymódosítás célja nem kizárólag a küszöbérték csökkentése volt, ezért érthetetlen számunkra, hogy mára az egész törvénymódosítás projekt leegyszerűsödött erre az egyetlen kritériumra” – fogalmaz a jogvédő szervezet képviselője, Barabás Miklós kétnyelvűség programmenedzser.

A törvénymódosítás-kezdeményezés más, fontos, anyanyelvhasználatra vonatkozó módosító rendelkezést is tartalmazott többek között az írott és beszélt kétnyelvűségekre vonatkozó cikkelyek módosítását, a kétnyelvű nyomtatványok használatát szabályozó cikkelyek változását, továbbá a kétnyelvű utcanévtáblákat érintő módosító javaslatokat. A küszöbérték csökkentés mellett, az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2012-ben elfogadott Nyelvi Charta szakértői jelentés az utcanévtáblákra vonatkozóan is nagyon fontos és értékes ajánlásokat javasolt. Amennyiben az elkövetkező lépések – szenátus plénuma – sem fognak eredményre vezetni és a parlamenti pártok, különös tekintettel az kormánypártokra, elutasítják a törvénymódosítást, az RMDSZ és a kisebbségi civil szervezetek anyanyelvhasználati jogkiterjesztési szándéka nem állhat le, ezen a téren még számos teendő vár a választott eljárókra valamint a jogvédő civil szervezetekre.

A meglévő jogokkal sem élünk

A kezdeményezést elutasító honatyák egyik érve az volt, hogy Románia törvényi hátte-

FOTÓ: PINTI ATTILA

Marosvásárhelyi CEMO-akció a kétnyelvűségért

re számos lehetőséget biztosított az országban élő kisebbségek számára. Ez nyilván erős túlzás, azonban a CEMO szerint a nyelvi jogok terén valóban létezik egy aránylag jó törvényi szabályozás, az alkalmazás viszont nem működik hatékonyan. A magyar közösség anyanyelvhasználati jogait biztosító törvényes előírásokat, a közigazgatási törvény magyar nyelvre vonatkozó cikkelyeinek alkalmazását nemcsak a törvénymódosítást elutasító pártok tagjai tagadják meg, hanem sajnálatos módon az RMDSZ-es polgármesterek, alpolgármesterek megyei tanácselnökök, megyei tanács elnökhelyettesek, városi és megyei tanácsosok sem alkalmazzák azokat megfelelően. A civil szféra felmérései, árnyékjelentései bizonyítják, hogy az RMDSZ-vezetésű, az RMDSZ képvisellettől (választott elöljárókkal) rendelkező polgármesteri hivatalok, állami intézmények is nagyon hiányosan alkalmazzák a 2004/215-ös számú törvény kisebbségi anyanyelvhasználatra vonatkozó cikkelyeit. „Amennyiben elfogadják a »magyarokat szájba verték« álláspontot, akkor azt is mondhatnánk, hogy számos RMDSZ-es polgármester, választott elöljáró szándékosan »szájba veri a magyar közösséget«, azonban számunkra ez a kifejezés mindkét esetben elfogadhatatlan” – fogalmaz a CEMO szakértője.

Szaván fogják az RMDSZ-t

Rengeteg olyan település létezik, ahol nagy számban élnek magyarok. Ezeknek elöljárói RMDSZ-tagok, mégis hiányoznak a kétnyelvű helységnevtáblák. Van olyan helység is, ahol az állami intézmények homlokzatán nincsenek kétnyelvű táblák, pedig kötelező lenne ezeket kihelyezni. A magyar nyelven történő ügyintézés pedig nem működik, vagy csak részlegesen kerül alkalmazásra. A polgármesteri hivatalok weboldalai magyar településeken is – ott, ahol a román közösség számaránya elenyésző – egynyelvűek, a tanácsüléseken a kétnyelvűség nem létező jelenlét. A közigazgatási szaknyelv mára már teljesen ismeretlené vált a magyar közösség választott elöljárói számára.

Az RMDSZ tavaly készített egy felmérést a nyelvi jogok gyakorlatba ültetéséről. A felmérés kapcsán Székely István, a Kulturális Autonomia Tanács (KAT) elnöke a következőt mondta: „a nyelvi jogokkal kapcsolatos szabálysértések esetében – ha más eljárás nem célravezető – bírósági úton szerzünk érvényt a törvényi előírásoknak. A CEMO egyetért Székely Istvánnal, és azt javasolja, hogy a felmérés következtében feltárt törvényi hiányosságokat az RMDSZ szakemberei minél előbb orvosolják. A jelenlegi politikai kudarc, a közigazgatási törvénymódosítás javaslatok elutasítása nem jelent valós aka-

dályt a már létező nyelvi jogok hiányos alkalmazásának megváltoztatása terén. Az RMDSZ választott elöljárói még számos olyan hatékony és törvényes lépést tehetnek, amelyekkel a jelenlegi hiányos törvényi alkalmazást megerősíthetik.

A CEMO eddigi tapasztalatai alapján fontos lenne az RMDSZ-en belül megerősíteni a magyar közösség anyanyelvhasználati jogainak alkalmazásával kapcsolatos hozzáállást. Számos magyar polgármester, választott elöljáró nem ismeri vagy hiányosan ismeri a 2004/215-ös közigazgatási törvény magyar nyelvhasználatra vonatkozó rendelkezéseit. Továbbá fontos lenne, ha a tavalyi önkormányzati választások alkalmával induló RMDSZ-jelöltekkel aláíratott kötelezettségeket az RMDSZ számon kérné, és hatékonyan fellépne azok ellen az elöljárók, tanácsosok ellen, akik nem tartják be az anyanyelvhasználati jogokra vonatkozó törvényes kötelezettségeket. Egyik közleményében ugyanis az RMDSZ arra utal, hogy „az önkormányzati listáinkon induló összes jelöltünk nyilatkozatot írt alá, amelyben vállalja, hogy megválasztása esetén, saját hatáskörében, eleget tesz a nyelvi jogok érvényesítésének jogszabályi kitételeinek, szorgalmazza a nyelvi jogok minél szélesebb körű gyakorlását.”

A kormánypárt és az ellenzéki pártok által elutasított közigazgatási törvénymódosítás kezdeményezés valóban sajnálatos esemény, azonban mindez nem változtat az érvényben levő közigazgatási törvény magyar nyelvhasználatra vonatkozó cikkelyeinek a megfelelő alkalmazásán. Ebben a folyamatban az RMDSZ-nek kiemelt szerepe van azokban az intézményekben, ahol a szövetség tagjai, döntéshozói szerepkört töltenek be – polgármesterek, megyei tanácselnökök, intézményvezetők stb.

„A Közigazgatási törvénymódosítás projekt további lépéseit illetően az RMDSZ-nek még mindig rendelkezésére áll a PSD/ALDE-RMDSZ együttműködési megállapodás, rendkívül fontos, hogy a jövőbeni tárgyalások és politikai lobbis során, a paktumban foglaltakat a szövetség szakpolitikusai érvényesítsék” – fogalmaz a CEMO helyzetértékelő elemzése.

EN-ÖSSZEÁLLÍTÁS

Tőkés László a legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanácshoz fordult

A bukaresti táblabírósnak tizenegy hónap sem volt elegendő arra, hogy megindokolja, miért minősítette törvényesnek elsőfokú ítéletében Tőkés László állami kitüntetésének visszavonását. Ezért az európai parlamenti képviselő a Legfelsőbb Igazságszolgáltatási Tanácsnál (CSM) működő bírói felügyelethez nyújtott be panaszt.

A keresetet Tőkés László az ügyvédjével, Kincses Előddel közösen tartott nagyváradi sajtótájékoztató alkalmával írta alá. Kincses szerint azért nem tud-

nak fellebbezni az alapfokú ítélet ellen, mert késik az ítélet indoklása és hivatalos kiértesítése. Az ügyvéd azzal magyarázta a késést, hogy nehéz törvényes kapaszkodót találni egy – véleménye szerint – törvénytelen ítélet megindoklására. Emlékeztetett arra, hogy a hatályos törvény szerint a Románia csillaga érdemrendet akkor kell visszavonni, ha a kitüntetett jogerősen szabadságvesztésre ítélik, vagy ha olyan tetteket követ el, amelyek méltatlanná teszik az elismerésre. Tőkés Lászlótól

nem a tettei, hanem véleménynyilvánítása miatt vonta vissza a kitüntetést Klaus Johannis államfő, miközben tíz olyan kitüntetett élvezheti tovább a román állam kitüntetését, akit jogerősen elítéltek a bíróságok.

Tőkés László úgy vélekedett, hogy az 1989-es romániai rendszerváltásban játszott szerepéért számára megítélt kitüntetés visszavonása nem őt, hanem a kitüntetést visszavonó Klaus Johannis államfőt minősíti. Úgy vélte, az államfő szász eredetét próbálja ellen-

súlyozni eltúlzottan románbarát és magyarelles megnyilvánulásokkal.

Az EP-képviselő szerint történelmi megbékélésre volna szükség a románok és a magyarok viszonyában. Csak ez vethetne véget a magyarelles kampányoknak, és ez vezethetné el a román–magyar viszonyt a normalitás állapotába. „Ennek száz év után itt lenne az ideje” – tette hozzá. Tőkés László. Az EP-képviselőtől az érdemrend becsületbírójának javaslatára Klaus Johannis államfő von-

ta vissza a Románia csillaga lovagi fokozatát 2016 márciusában, amelyet az 1989-es temesvári forradalom kirobbantásában szerzett történelmi érdemeiért kapott meg az esemény huszadik évfordulóján. A kitüntetés visszavonását Victor Ponta korábbi kormányfő kezdeményezte 2013-ban, miután Tőkés László fellejtette, hogy Magyarország vállaljon „védhatalmi” szerepet Erdély érdekében, ahogyan Ausztria tette Dél-Tirol esetében.

VÁSÁRHELYI-NYEMECRÉKA